

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

de sistare a procesului privind controlul constituționalității Hotărârii
Parlamentului privind prelungirea stării de urgență nr. 330
din 1 decembrie 2022

CHIȘINĂU

26 ianuarie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 23 decembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 26 ianuarie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 23 decembrie 2022, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de dna Marina Tauber, deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Autoarea sesizării îi solicită Curții Constituționale să verifice constituționalitatea Hotărârii Parlamentului privind prelungirea stării de urgență nr. 330 din 1 decembrie 2022.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

3. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 32

Libertatea opiniei și a exprimării

„(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.”

Articolul 40

Libertatea întrunirilor

„Mitingurile, demonstrațiile, manifestările, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

4. Prevederile Hotărârii Parlamentului privind prelungirea stării de urgență nr. 330 din 1 decembrie 2022 sunt următoarele:

„În temeiul art. 66 lit. m) din Constituția Republicii Moldova, al art.15 și art.18 alin.(2) din Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, având în vedere propunerea Guvernului Republicii Moldova, care are la bază Raportul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova privind necesitatea prelungirii stării de urgență, precum și ținând cont de situația legată de securitatea regională și pericolul la adresa securității naționale,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art.1. – Starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, declarată prin Hotărârea Parlamentului nr.41/2022 și prelungită prin Hotărârea Parlamentului nr.105/2022, Hotărârea Parlamentului nr.163/2022, Hotărârea Parlamentului nr.245/2022 și prin Hotărârea Parlamentului nr.278/2022, se prelungește cu 60 de zile începând cu data de 6 decembrie 2022.

Art.2. – Abilitarea Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova de a emite dispoziții pe perioada stării de urgență în vederea punerii în executare a măsurilor prevăzute la art.2 din Hotărârea Parlamentului nr.41/2022 privind declararea stării de urgență rămâne aplicabilă pe durata prelungirii stării de urgență.

Art.3. – Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova.

Art.4. – Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova intră în vigoare în momentul emiterii.

Art.5. – Parlamentul Republicii Moldova va informa, în termen de 3 zile, Secretarul General al ONU și Secretarul General al Consiliului Europei despre prezenta hotărâre și cauzele adoptării acesteia.

Art.6. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se aduce de îndată la cunoștința populației prin mijloacele de informare în masă și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei sesizării

5. Autoarea sesizării menționează că legislatorul nu a argumentat necesitatea prelungirii stării de urgență și nu a stabilit exact care măsuri urgente pot fi adoptate de Comisia pentru Situații Excepționale. La prelungirea stării de urgență, legislatorul a acceptat propunerea Guvernului fără a formula vreo obiecție sau fără să analizeze măsurile care se impun, lăsându-i Comisiei o marjă discreționară largă în acest domeniu. Acest fapt i-a permis Comisiei să adopte măsuri care nu au nimic în comun cu depășirea stării de urgență. De asemenea, la prelungirea stării de urgență Guvernul nu a argumentat în ce măsură competențele obișnuite ale Guvernului și ale Parlamentului sunt insuficiente pentru depășirea stării de urgență și dacă era necesară delegarea unor competențe largite Comisiei. Autoarea observă că timp de aproximativ un an de zile de la declararea stării de urgență prin Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022, circumstanțele și riscurile care au stat la baza declarării stării de urgență nu s-au schimbat.

6. În Republica Moldova funcționează un Guvern și un Parlament cu competențe depline care pot adopta decizii necesare în vederea depășirii crizei. Dacă sunt necesare măsuri urgente, atunci Parlamentul a avut suficient timp să modifice procedurile legale, în vederea gestionării mai eficiente a crizei energetice sau din alt domeniu.

7. De asemenea, autoarea excepției notează că la punctul 2) din Hotărârea contestată Parlamentul nu a abilitat în mod expres Comisia cu competențe precise, ci a făcut trimitere la competențele stabilite în Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022.

8. Autoarea mai notează că Hotărârea contestată i-a permis Comisiei pentru Situații Excepționale să adopte mai multe dispoziții care afectează separația puterilor în stat și drepturile fundamentale ale persoanelor. De exemplu, autoarea face trimitere la dispoziții ale Comisiei prin care a fost înlocuit administratorul unei întreprinderi care gestiona Aeroportul internațional Chișinău, au fost stabilite reguli de procedură referitoare la procesele de judecată, au fost instituite reguli și proceduri noi de import al țigaretelor, au fost stabilite derogări de la legislație care au afectat dreptul la libertatea întrunirilor, a fost rectificată Legea bugetului pentru anul 2022, precum și s-a stabilit o derogare de la legislație în baza căreia au fost psuspendat licențele de emisie a șase posturi de televiziune.

9. Astfel, dat fiind caracterul incert al Hotărârii contestate, autoarea sesizării consideră că Comisia a adoptat dispoziții care au restrâns în mod nejustificat dreptul la libertatea opiniei, libertatea întrunirilor, concurența loială, dreptul la muncă, egalitatea tuturor în fața legii, accesul liber la justiție, dreptul la apărare și dreptul la proprietate.

10. Autoarea mai menționează că Parlamentul nu a efectuat un control parlamentar cu privire la corectitudinea aplicării hotărârilor privind declararea stării de urgență. Acest fapt a condus la preluarea de către Comisie a atribuțiilor Parlamentului și ale Guvernului în contextul în care aceste instituții sunt pe deplin funcționale.

11. În consecință, autoarea sesizării consideră că Hotărârea contestată încalcă articolele 1 alin. (3), 6, 23, 32, 40 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității Hotărârilor Parlamentului, în prezenta cauză a Hotărârii Parlamentului privind prelungirea stării de urgență nr. 330 din 1 decembrie 2022, ține de competența Curții Constituționale.

14. Conform articolului 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații în Parlament au competența de a sesiza Curtea Constituțională.

15. Obiectul sesizării îl constituie Hotărârea Parlamentului privind prelungirea stării de urgență nr. 330 din 1 decembrie 2022. Această Hotărâre nu a constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. La examinarea sesizării s-a constatat o paritate de voturi. Examinarea constituționalității Hotărârii Parlamentului privind prelungirea stării de urgență nr. 330 din 1 decembrie 2022 se sistază pe baza articolelor 60 lit. f) și 66 alin. (5) din Codul jurisdicției constituționale.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 60

lit. f), 61 alin. (3), 64 și 66 alin. (5) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se sistează* procesul privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului privind prelungirea stării de urgență nr. 330 din 1 decembrie 2022, depusă de dna Marina Tauber, deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 26 ianuarie 2023
DCC nr. 8
Dosarul nr. 230a/2022*